

53. Internationale Filmfestspiele Berlin

Joan Estrany

Amb l'aliança russo-franco-germana com a rerefons, Vladímir Putin i Johannes Rau inauguraven el passat 9 de febrer al Konzerthaus berlinès de la Gendarmenmarkt la trobada intercultural Rússia-Alemanya 2003/2004. El concert de la Philarmònica de San Petersburg serví de preàmbul a les prop de 350 activitats programades que, fins a finals del 2004, engrescaren un poc més l'atapeïda oferta cultural de la capital alemanya. La iniciativa pretén, d'altra banda, estrènyer els lligams d'ambdós països dins una metròpoli que supera els 130.000 russoparlants.

La caiguda del mur de Berlín posà punt final a la fascinació que durant algunes dècades l'URSS havia despertat en bona part de l'antiga Alemanya de l'Est. Bon conxeador d'aquesta ja oblidada devoció, n'és l'exagent de la KGB Putin que hi va estar destinat bastants anys. De llavors ençà, l'eix russoalemany potser havia quedat una mica desatès.

Ningú ho diria, però fins fa una dotzena d'anys el rus era idioma obligatori a totes les escoles de l'antiga RDA. De tot aquest enrenou propagandístic avui només en queda *merchandising* fora de temporada a les guinguetes de l'Spree. Poques relí-

ques dels soviets manquen per liquidar als *Flohmarkt*: Xapkas, banderoles, prismàtics, clauers...el compàs, el martell i la falç arribaven no fa molt fins als voltants de la Potsdamer Platz.

Aquest dies l'arquitectura virgüera del Sony Center, empolida amb una fina capa de pols talc, iguala en encant i cosmopolitanisme qualsevol ciutat del *nou món*. La LIIIena edició de la Berlinale i el seu futurista posat escenogràfic de la Potsdamer Platz, demostren que la capital de la vella Europa potser no és tan vella com ens fan creure.

L'encatífat vermell, encés ja de per si, crema del tot quan els Cloney, Hoffman, Chan, Cage, Kidman, Aimee... trepitgen els pocs més de 50 metres que separen la porta del *mercedes* del Berlinale Palast. Cinc anfiteatres, 2.200 seients, centenars de transistors de traducció simultània: aquest és l'aspecte que presenta la façana cristal·lina de la Marlen Dietrich Platz minuts abans de la *première*. Els qui tenen entrada s'ho miren calentons des dels replans. A defora -cinc graus sota zero- els fotògrafs enreculen i les dives divaguen. *Grupies?* les justes i necessàries. Pocs aficionats sacrifiquen el seu constipat al d'un escot.

La Berlinale és un seguit d'anades i vengudes del Berlinale Palast a l'hotel de l'enfront. L'espaiós Grand Hyatt oficia les sacramentals rodes de premsa: elogis, viciadura de cineastes frustrats -"m'agrada que em facii aquesta" repliquen els directors- i qualque deserció puntual. A vegades,

un té la sensació que crítics i cineastes han aparaulat les preguntes minuts abans d'entrar a la sala, com si el guió de la pel·lícula no acabàs ben bé després dels crèdits. El *bon rotllo* arriba a carregar.

El ventall de pel·lícules no obstant, va més enllà de les vint-i-cinc que pugnen per l'Ós d'Or. Als no menys espectaculars cinemaXX, hom pot ensopegar fortuïtament amb pel·lícules de menys anomenada i tant o més encert. És el cas del llargmetratge *Shik* (The Suit) del director tazjikistanès Bakhtijar Khudonazarov. Un film que hauria d'haver competit a la secció oficial, finalment relegat com a segon plat a la secció Panorama dins el cicle *nou cinema rus*.

Rodada en un dels paratges més esquerps i encisadors de la península de Crimea, *The Suit* tresca la gens rutinària rutina de tres amics en una petita ciutat costanera del Mar Negre. Una colla que es fa estimar de bon començament tan més com s'allunyen les seves singularitats dels estereotips d'Hollywood i menys de la generació MTV. Tres adolescents, tres antiherois plens d'il·lusió dins un entorn mancat de perspectives on només hi ha lloc per petits somnis, una muda pels diumenges com és el cas. L'entreteniment, la contarella que ens obsequia cada temptativa frustrada de prosperar, compensa l'aprenentatge del desencant.

Els secundaris, son també *freaks* inclassificables, poc sortats com els mateixos protagonistes. Tot plegat recorda per moments l'*Amacord* de Fellini.

Nou cinema rus i proclames pacifistes a la Berlinale 2003

Però millor que no ens posem massa transcendents, qualsevol dissecció o teorització de més volada faria malbé el film. No hi ha cap gran història per contar, només donar testimoni d'una amistat. Un ritme falaguer i un deix de falla tot ben condimentat amb la poètica descambuixada a la Kusturika, fan d'aquest film una deliciosa successió d'alegries i desencants amb un tràgic final que incita a la fuga. L'adeu a la pàtria, o com qualquà va dir, a la parcel·la de la nostra infància. *Kuda?* (A on?) es demanen els personatges mentre el vaixell s'allunya de l'escenari. Tant se val si el que deixes a popa és ca teva.

L'amistat s'escriu en paraules majúscules en aquesta pel·lícula senzilla, gens pretenciosa, pigada de tendresa, resignació, derrotisme... i emocions. Emocions al pati de butaques i no pas a la pantalla... a l'inrevés del que succeeix amb molts realitzadors actuals.

Conegut al nostre país sobre tot per *Luna Papa*, Khudojnazarov assoleix amb la seva cinquena pel·lícula un lloc important dins l'actual cinematografia russa. Transparent, unívoc, directe i amb una banda sonora excel·lent, *Shic* aconsegueix moments de gran lirisme tot i el seu ritme més o menys engrescat. Res a veure, de fet, amb la darrera realització de Feodor Popov.

Kaukasische Ruletka és una pel·lícula lenta amb una tripleta de protagonistes en situacions límits. Una constant en la cinematografia russa dels darrers anys que ens mostra voluntàriament o involuntàriament la fragilitat d'un món en què només és pot sobreviure gràcies a la corrupció. La guerra de Txetxènia com a rerefons i una reflexió sobre el valor de les dones, les mares i la maternitat. Una jove miliciana protxetxena que fuig del seu nadó consumida pels remordiments, una mare granada que cerca desesperadament el seu fill, hostatjat en mans de la guerrilla txetxena.

Dues mares cara a cara en un mateix departament de tren, un revisor solitari i simpaticot, mancat d'escrúpols que està ficat en tripijocs amb uns i els altres. La lentitud del tren marca el ritme de la pel·lícula. Ens acostam al final i la jove demana a la més vella si ha sentit mai parlar de la

ruleta caucàsica: "És just a l'inrevés de la russa -diu - En lloc de carregar una única bala, omple tot el carragador, menys un". Només un dels tres personatges en sortirà sa i estalvi. La ruleta caucàsica carrega sobre l'única supervivent el dolor i les penes dels altres dos.

Quatre curtmetratges procedents de la legendaria VGIK moscovita completaren la mostra i serviren de contrapunt a la nova mirada cap a Rússia, ben distinta de la que, temps enrere, va difondre la propaganda soviètica. Els dos directores, Popov i Khudojnazarov intercanviaren impressions amb el públic. El jove traductor féu una autèntica exhibició de domini lingüístic traduïnt simultàniament rus, àngles i alemany. I després n'hi ha que reneguen de bilingüismes limítrofs.

* * *

Dissabte 16 de febrer, Tiergarten (-4 °C): 500.000 persones es manifesten en contra de la guerra a Iraq. Un cartell de pel·lícula- *Peace Killer, how to find Bin Laden*- amb George Bush i Tony Blair en primer terme, abandonava el seu pàrquing clandestí vora la filera oficial de la Berlinale i se sumava a l'enginyosa desfilada de pancartes que enllaçava Alexanderplatz i la Siegesäule. El capvespre, a la Potsdamer Platz, l'entrega dels Óssos. El *Friedensfilmpreis* (premi de la pau) i el Goldener Bär anaren a parar a la mateixa persona: Michael Winterbottom per *In this World*. Després de tantes declaracions pacifistes al llarg de 10 dies, la deliberació del jurat no podia ser menys.

Per una vegada Espanya ha estat pionera. Mira per on, la "polititzada" cerimònia dels Goya potser serveix per evitar una guerra. De totes maneres, caldrà esperar als Oscars. I és que això que avui en dia en diuen guerra, terrorisme..., té cada cop més elements de ficció. L'any que ve s'hauria de proposar a l'organització que instauràs un Ós de plata al millor muntatge. Enguany sense cap dubte el vídeo guanyador ha estat el de Bin Laden. Enhorabona a la CNN i Al-Yazira.

Llista dels premiats:

Ós d'Or: *In this World* (Michael Winterbottom)

Ós de Plata: *Adaptation* (Spike Jonze) (Gran premi del jurat)

Ós de Plata: Patrice Chéreau (*Son Frère*) (Director)

Ós de Plata: Meryl Streep, Nicole Kidman, (Actriu) Julianne Moore (*The Doors*)

Ós de Plata: Sam Rockwell (*Confessions of a Dangerous Man*) (Actor)

Ós de Plata: Li Yang (*Blinder Schacht*) (Direcció Artística)

Ós de Plata: Majoly, Fiori, Diabaté (*Madame Brouette*) (Música)

Ós d'Or: (*A*) *Torxija* (Stefan Arsenijev) (Curtmetratge)

Ós de Plata: *En Ausencia* (Lucía Cedrón) (Curtmetratge) *Strassenbahn n.9 fährt* (Stephan Koval)

Ós de Vidre: *Elina* (Klauss Härö)

Àngel Blau: *Good Bye Lenin* (Wolfgang Becker) (millor pel·lícula europea)

Premi Alfred Bauer: *Hero* (Zhang Yimou)

Teddy-Award: *Milnubes de Paz...* (Julian Hernández) (ficció)

Teddy Award: *Ich kenn keinen Allein unter Heteros* (J. Hick) (documental)

Premi Fipresci: *Lichter* (H. C. Schmidt) *Wolfsburg* (Christian Petzold)

Edi (Piotr Trzaskalski)

Premi de la pau: *In this Word* (Michael Winterbottom)

Premi Caligari: *Salt* (Bradkey Rust Gray)

Premi Wolfgangs Staudte: *Reneteg-Wildnis* (B. Fliegauf)

Premi Panorama: *Broken Wings* (Nir Bergman)

Premi Manfred Salzberger:

